

VEETEENUSE REFORM

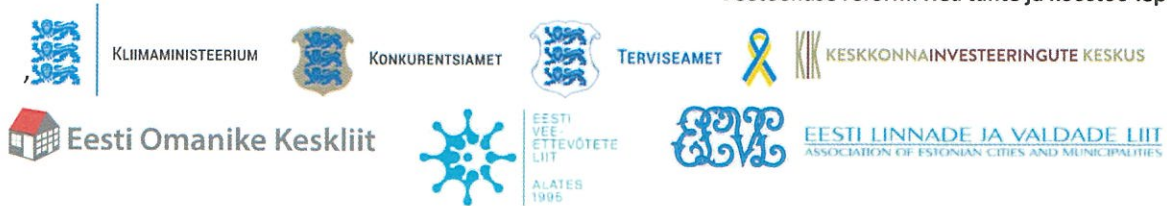
HEA TAhte JA KOOSTÖÖ LEPING

Tallinn, 14. detsember 2023

Võttes arvesse, et:

- OECD koostas Eesti veemajanduse jätkusuutlikkuse hindamiseks Eesti veemajanduse analüüsi ja edasise tegevuskava. See valmis aastatel 2020–2022 Keskkonnaministeeriumi juhtimisel koostöös valitsusasutustega, Konkurentsiameti, Euroopa Komisjoni, OECD, KOV-ide, vee-ettevõtjate ja teiste ekspertidega;
- Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammis 2023-2027 on ülesanne koostada ja viia ellu „Veeteenuse reformi strateegiline teekaart, et tagada ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse toimepidevus ja jätkusuutlikkus“;
- Kliimaministerium on veeteenuse poliitika kujundaja ja õigusaktide eelnõude koostaja;
- Konkurentsiamet on ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenuse hindade reguleerija ja järelevalve teostaja;
- Eesti Linnade ja Valdade Liit on kõiki omavalitsusi ühendav üleriigiline omavalitsusliit, kelle eesmärk on liikmetele võimaluste loomine seadusega ettenähtud ülesannete paremaks täitmiseks;
- Eesti Vee-ettevõtete Liit on üleriigiline ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenust osutavate vee-ettevõtjate ja sama tegevusalaga seotud teiste ettevõtjate ühendus, kes väärtustab ning aitab luua nõuetekohast ja toimepidevat veeteenust;
- Eesti Omanike Keskliit on kodutarbijate, st maja-ja korteriomanike esindusühendus, kes on ühtlasi Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ameti koostööpartner veeteenuse valdkonnas;
- Keskkonnainvesteeringute Keskus sai Kliimaministeeriumi volituse korraldada veeteenuse reformi projektijuhtimist vastavalt asutustevahelisele kokkuleppele;
- Terviseamet tegutseb rahva tervise ja hea elukeskkonna nimel väärtustades inimest ja hoides tasakaalu;

sõlmivad **Eesti Vabariik**, tegutsedes **Kliimaministeeriumi** kaudu, mida esindab kantsler Keit Kasemets, **Konkurentsiamet**, mida esindab peadirektor Evelin Pärn-Lee, **Eesti Linnade ja Valdade Liit**, mida esindab juhatuse liige Taavi Aas, **Eesti Vee-ettevõtete Liit**, mida esindab juhatuse esimees Andres Aruhein, **Eesti Omanike Keskliit**, mida esindab juhatuse esimees Andry Krass, **Terviseamet**, mida esindab peadirektor Birgit Lao ja **Keskkonnainvesteeringute Keskus**, mida esindab toetuste ja teenuste osakonna juht Tanel Oppi, hea tahte ja koostöö lepingu (edaspidi nimetatud Leping) alljärgnevas.

Eesmärk

Lepingu osaliste eesmärk on luua elluviidav veeteenuse reformi strateegiline teekaart aastaks 2025. Selleks teeme koostööd ja ettepanekuid ning pakume praktilisi lahendusi, et tagada jätkusuutlik ja kvaliteetne ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni teenus.

Visioon

Jätkusuutliku vee-ettevõtluskeskkonna visioon on toimiv ja kvaliteetne ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni teenus, mis on ohutu ja toimepidev, vaba toetussõltuvusest, efektiivne, keskkonda säästev.

Kõik Lepingu osalised lubavad

- 1) levitada teadmisi ja parimaid praktikaid, luues selleks sobilikke suhtluskanaleid;
- 2) informeerida ja võimalusel kooskõlastada koolitus- ja muude oluliste sündmuste kalenderplaani (seminarid, infopäevad, konverentsid jms), et vähendada ühistele sihtrühmadele suunatud sündmuste kattuvust ja pakkuda vastastikku teadmiste levitamise võimalusi;
- 3) protsessi hea käigu hoidmiseks ühtlustada teabevahetuse sõnumeid ja tagada teabe üheselt arusaadavus, et toimiks hea tagasisidestamine, kujuneks avatud õhkkond ja areng;
- 4) selgitada ja avatult arutada erinevaid aspekte ning huvisid, et leida ühisosa ja koostöö vältides vastandumist;
- 5) kanda hoolt ja seega kaasvastutust, et Lepingu osaliste antud lubaduste täitmisele aidatakse ühiselt kaasa tegevustega, mis on tavapärased ja tehakse koostööks täiendavaid pingutusi, mõistes reformi tõsidust, tähtsust ja mõju.

Kliimaministeerium lubab

- 1) kaasata puudutatud osapooli õigeaegselt ja efektiivselt aruteludesse, mis on seotud veeteenuse reformi kavandamise, otsustamise ja elluviimisega;
- 2) taotleda ressursse reformi eesmärkide saavutamiseks;
- 3) jälgida, et kõik veeteenuse sektorit puudutavad olulised teemad oleksid reformi käigus loogiliselt sidustatud;
- 4) juhtida veeteenuse reformi sihipäraselt ja otsustavalt, sh tagada veeteenuse reformi läbiviimiseks teekaardi koostamine aastaks 2025;
- 5) tagada veeteenust puudutavate analüüside ja meetodikate valmimine ja juhtrühmale tutvustamine;
- 6) juhtida veeteenuse reformi toetavat TSI (Euroopa Komisjoni Technical Support Instrument) projekti ja taotleda vajadusel tegevusele jätkurahastust;
- 7) panustada EL ja siseriiklikul tasandil valdkondlikku seadusloomesse, seistes selle eest, et vee- ja keskkonnavaldkonna seadusandlikud algatused arvestaksid maksimaalselt Eesti vajaduste ja võimalustega ning oleksid võimalikult väikse keskkonnajalajäljega.

Konkurentsiamet lubab

- 1) teha veeteenuste reformis koostööd Lepingu osalistega, muuhulgas aidata kaasa veeteenuste regulatsiooni välja töötamisele, millega suurendatakse teenuse efektiivsust ja stimuleeritakse tegevusi vee-ettevõtete jätkusuutlikkuse tagamiseks;
- 2) osaleda oma pädevuse ja kompetentside piires vee-ettevõtete tulemuslikkuse hindamise raamistiku väljatöötamisel ja avalikustamisel, millega ergutatakse vee-ettevõtteid kasutama innovaatilisemaid, tõhusamaid ja tulemuslikemaid lähenemisviise veeteenuse tagamiseks;
- 3) olla kaasatud ning anda tagasisidet veeteenuse reformi kavandamiseks ja elluviimiseks;
- 4) kaasata osapooli veeteenuse hinna meetodika muudatuste aruteludesse.

Eesti Linnade ja Valdade Liit lubab

- 1) konsulteerida kohalikke omavalitsusi regionaalse veeteenuse tõhustamiseks ja sidustamiseks maakondlike arengustrateegiatega arvestades, et tegu on elutähtsa teenusega;
- 2) teha koostööd vee-ettevõtete jätkusuutlikkust tagavaks hinnakujunduseks, pidades silmas omavalitsuste vaadet.

Eesti Vee-ettevõtete Liit lubab

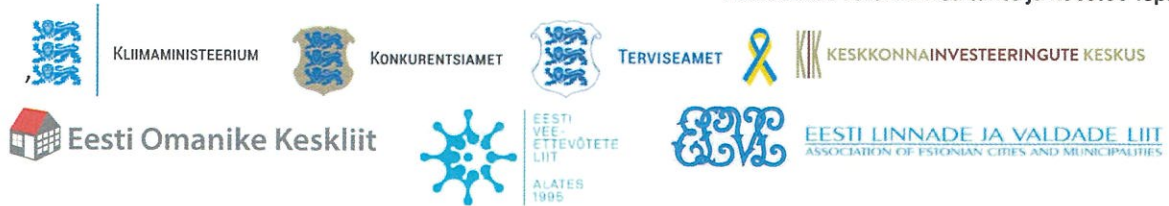
- 1) olla kaasatud ning anda tagasisidet veeteenuse reformi kavandamiseks ja elluviimiseks;
- 2) jagada projekti raames tekkivat infot ja tulemusi Vee-ettevõtete Liidu liikmeskonnas;
- 3) teha praktilisi ettepanekuid hästi toimiva seadusandluse kujundamiseks;
- 4) korraldada infopäevi vee-ettevõtetele projektiga seotud tulemuste tutvustamiseks;
- 5) edastada vee-ettevõtete ettepanekuid veeteenuse jätkusuutlikkuse parandamiseks.

Eesti Omanike Keskliit lubab

- 1) suurendada tarbijate teadlikkust veeteenuse toimimisest, õiglasest hinnastamisest ja solidaarse hinnamehhanismi põhjendatusest;
- 2) aidata kaasa tegevustele ja võimaluste piires viia ellu tegevusi, mis stimuleerivad omanikke liituma ühisveevärgi ja –kanalisatsiooniga;
- 3) pakkuda ideid ja teha ettepanekuid klienditeeninduse ning kommunikatsiooni paremaks korraldamiseks, mis aitab säästa veetarbimist ja väärtustada vee-ettevõtlust;
- 4) teavitada omanikke ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni teenusega seotud tarbijate kohustustest ja õigustest.

Terviseamet lubab

- 1) korraldada joogivee riskihinnangute läbiviimiseks sobiva IT-platvormi väljatöötamine, mis võimaldab vee-ettevõtetal riske kaardistada ja vajalikke meetmeid kavandada;

- 2) panustada, vajadusel koostöös ekspertidega, juhendite ja soovitude väljatöötamise joogivee terviseohtude kõrvaldamiseks ja parandusmeetmete rakendamiseks.

Keskkonnainvesteeringute Keskus lubab

- 1) välja pakkuda praktilised, kaasaegsed, targad ja mõjusad finantsmeetmed veeteenuste jätkusutlikkuse tugevdamiseks, näiteks laenu tooted, välisrahastuse kaasamine, fondihaldus jms
- 2) täita veeteenuse reformi juhtrühma antud ülesandeid ja koordineerida juhtrühmas kokkulepitud veeteenuse reformi tegevusi;
- 3) osaleda ja toetada läbirääkimisi vee-ettevõtete ja KOV-idega;
- 4) osaleda TSI projekti juhtrühma töös, sh korraldada TSI projekti tulemuste tutvustamist ja arutelu juhtrühmas;
- 5) osaleda TSI projekti kohtumistel konsultandiga ja anda sisendit valmiva veehinna meetoodika, jätkusuutliku vee-ettevõtte mõõdikute, Eesti vee-ettevõtete tuleviku stsenaariumite ja avalikkuse teavitamise kohta;
- 6) tagada osapoolte koostöös, et veeteenuse reformi sõnumid on avalikkusele üheselt arusaadavad;
- 7) olla neutraalse projektijuhina osaline veeteenuste riiklike poliitikate kujundamisel, kaasates läbipaistvalt kõiki osapooli.

Jätkusuutliku vee-ettevõtluskeskkonna visiooni alusprintsiibid

Ohutu ja toimepidev

Rahvatervis ja keskkond on hoitud ja hädaolukordadeks ollakse valmis. Tervise-, keskkonna- ja ohutusnõuded on täidetud, riskijuhtimise ja eriolukordadeks valmisoleku tase on kõrge. Töökindlus on tagatud, eriolukordadeks ollakse valmistunud ja renoveerimistööd tehakse õigeaegselt. Vee-ettevõtte haldamine on professionaalne, omaniku- ja kliendisuhetus on avatud ja läbipaistev, inimressurss on piisav ja personal on professionaalne.

Vaba toetussõltuvusest

Finantseerimine on kindlal alusel ja tagab teenuse toimepidevuse ning pikaajalise arengu. Veeteenuse hinnaregulatsioon on läbipaistev ja katab efektiivse veeteenuse ja investeringute kulud.

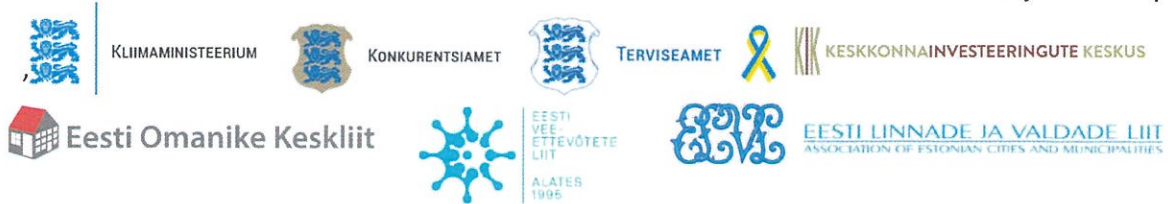
Efektiivne

Teenused on kvaliteetsed ja klientidele on tagatud mõistlik¹ teenuse hind. Kohanev kliima-, rahvastiku ja piirkondliku struktuuri - ning klientide tarbimisharjumuste muutustega. Piiriülest koostööd ja investeringuid ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni arengukavades on kaalutud. Digitaliseerimise võimekus on tagatud. Veekäitluse uuringud on piisavad ja kvaliteetsed. Riigiabi suunatakse võimalusel üksnes veeteenuse jätkusuutlikkust tagavate innovaatiliste lahenduste ja tehnoloogiate kasutusele võtmise stimuleerimiseks ja teenuse hinna mõistlikuks tasakaalustamiseks.

Keskkonda säästev

Veeressurssi kasutatakse säästvalt, veekäitus on tõhus ja optimaalne. Veekäitus on vastupidav ja energiasäästlik. Veeteenus vastab vähemalt kehtestatud riiklikele nõuetele. Reovee ja reoveesette majandamine põhineb ringmajandusel võimaldades ümbertöötlemist ja taaskasutust. Pikaajaliseks eesmärgiks on seatud kliimaneutraalsus.

¹ "Mõistlik" defineeritakse strateegia koostamise käigus koostöös juhtrühmaga. Tähelepanu alla võetakse nii ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni (ÜVVK) seaduse eelnõu seletuskirjas esitatud selgitused, sh OECD soovitusel ning muud asjakohased praktikad teistest riikidest. Selleks, et tagada ÜVVK teenuse kättesaadavus kõigile ÜVVK klientidele, on OECD soovitanud, et ÜVVK teenuse hind ei tohiks ületada 3–5% ühe leibkonnaliikme keskmisest netosissetulekust. Maailmapanga soovituslik kõrgeim ÜVVK teenuse kulude määr leibkonnaliikme sissetulekust on samuti 3–5%. ÜVVK eelnõu väljatöötamise töögrupi hinnangul jääb Eestis ÜVVK teenuse mõistlik kulude osakaal leibkonnaliikme keskmisest sissetulekust 2,5%.

Lepinguosalised:

Kliimaministerium
Suur-Ameerika 1, 10122 Tallinn

Keit Kasemets
kantsler

Allkiri

Konkurentsiamet
Tatari 39, 10134 Tallinn

Evelin Pärn-Lee
peadirektor

Allkiri

Eesti Linnade ja Valdade Liit
Roosikrantsi 12/1, 10119 Tallinn

Taavi Aas
juhatuse liige

Allkiri

Eesti Vee-ettevõtete Liit
Järvevana tee 3, 10132 Tallinn

Andres Aruhein
juhatuse esimees

Allkiri

Eesti Omanike Keskliit
Rävala pst 8, 10143 Tallinn

Andry Krass
juhatuse esimees

Allkiri

Terviseamet
Paldiski mnt 81, 10614 Tallinn

Birgit Lao
peadirektor

Allkiri

Keskkonnainvesteeringute Keskus
Narva mnt 7A, 15172 Tallinn

Tanel Oppi
TTO juht

Allkiri